

JAARPLAN 2021

Rekenkamercommissie Zoetermeer – Jaarplan 2021

Inleiding

De rekenkamercommissie wil een bijdrage leveren aan de kwaliteit van het lokale bestuur en de raad goed in positie brengen. Zij streeft er naar onderzoeken uit te voeren die uitmonden in conclusies en aanbevelingen waar het gemeentebestuur daadwerkelijk mee aan de slag kan. Aanbevelingen van de rekenkamercommissie aan raad en/of college moeten concreet toepasbaar zijn en liefst ook een 'lerend' effect hebben. Dan hebben raad, college, ambtelijke organisatie maar ook de Zoetermeerse gemeenschap (inwoners, ondernemers en organisaties), baat bij het onderzoek en de resultaten ervan.

De rekenkamercommissie wil met haar onderzoeken aansluiten bij wat leeft binnen de raad. Normaal gesproken zou er een ronde langs alle fracties plaatsvinden, maar daarvan kon vanwege de coronamaatregelen geen sprake zijn. In plaats daarvan heeft de rekenkamercommissie in het najaar van 2020 op schriftelijke wijze input gevraagd bij raadsleden. Verschillende fracties hebben aan de oproep gehoor gegeven en suggesties voor mogelijke onderzoeksthema's gedaan. Deze thema's heeft de rekenkamercommissie meegenomen in haar overweging voor te onderzoeken onderwerpen in 2021.

De rekenkamercommissie heeft jaarlijks een budget van € 70.000,- beschikbaar. De rekenkamercommissie voert hiervan een vijftal – grotere en kleinere – onderzoeken uit.

Bij de selectie van mogelijke onderzoeksonderwerpen hanteert de rekenkamercommissie een set criteria. Deze worden in onderstaande tabel nader toegelicht.

1	Toegevoegde waarde	De rekenkamercommissie wil leer- en verbeterprocessen stimuleren en aanbevelingen doen waardoor in het belang van de inwoners effectiever en efficiënter gewerkt kan worden. Het onderzoek levert daartoe toegankelijke, bruikbare en actuele informatie op waarover in deze vorm niet wordt beschikt en waarmee de raad en het college van Zoetermeer het functioneren van de gemeente kunnen verbeteren. Daarbij worden doublures met (lopende of voorgenomen) onderzoeken van de gemeente vermeden.
2	Maatschappelijk belang	Het betreft een onderwerp dat het actuele of toekomstige functioneren van de samenleving als geheel sterk raakt (voorbeelden: veiligheid, goede en betaalbare huisvesting) of belangen van omvangrijke of bepaalde doelgroepen (bijv. sociaal zwakkeren).
3	Financieel belang	Het betreft een onderwerp of een beleidsterrein waar de gemeente geld aan uitgeeft en financiële risico's kan lopen.
4	Mate van risico voor doeltreffendheid en/of doelmatigheid	De mate waarin rond het onderwerp twijfels bestaan over de resultaten die met het gevoerde beleid worden bereikt en/of de mate waarin rond het onderwerp twijfels bestaan of de middelen op een goede wijze worden ingezet in relatie tot de gewenste resultaten.
5	Variatie	De rekenkamercommissie streeft naar variatie in onderzochte onderwerpen (spreiding over beleidsterreinen) en onderzoeksvormen.

Tabel 1: Richtinggevende selectiecriteria onderzoeken rekenkamercommissie Zoetermeer

Wetsvoorstel versterking decentrale rekenkamers

Eind 2020 zal de Tweede Kamer een wetsvoorstel ter versterking van de decentrale rekenkamers behandelen. Het wetsvoorstel wil de onafhankelijkheid van het rekenkamerwerk versterken door de mogelijkheid dat raadsleden zitting kunnen nemen in een rekenkamer, weg te nemen. Bovendien worden de onderzoeksmogelijkheden van de rekenkamer uitgebreid naar privaatrechtelijke rechtspersonen waarmee de gemeente contracten sluit.

Naar het zich laat aanzien zal aanvaarding van dit wetsvoorstel geen belangrijke materiële gevolgen voor het functioneren van onze rekenkamercommissie hebben. Wel zal tijdig de gemeentelijke verordening op de rekenkamer(commissie) op onderdelen moeten worden aangepast.

Evaluatie rekenkamercommissie

De gemeentelijke verordening op de rekenkamercommissie 2018 bepaalt dat de rekenkamercommissie om de vier jaar wordt geëvalueerd. De auditcommissie treedt daarbij op als opdrachtgever en contactpersoon van het onderzoek. De laatste evaluatie heeft in 2017 plaatsgevonden. Het komende jaar is het dus weer tijd voor een nieuwe evaluatie.

Jaarplan 2021

Het jaarplan is een levend document. De actualiteit en voortschrijdend inzicht kunnen aanleiding geven onderzoeken niet uit te voeren die wel in het jaarplan stonden en om onderzoeken wel uit te voeren die niet in het jaarplan zijn opgenomen. Daarnaast kunnen bepaalde onderzoeken jaargrenzen overschrijden.

Zo zal de rekenkamercommissie mogelijkerwijs ook in 2021 participeren in het Doe Mee onderzoek (over een nader te bepalen onderwerp) vanuit de Nederlandse Vereniging voor Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK). In 2020 heeft zij deelgenomen aan het onderzoek naar meldingen in de openbare ruimte; dit sloot goed aan bij het onderzoek dat de rekenkamercommissie zelf in 2019 heeft laten uitvoeren naar beheer en onderhoud van de openbare ruimte

In 2021 af te ronden onderzoeken

Diverse onderzoeken die de rekenkamercommissie in 2020 is gestart, zullen in 2021 worden afgerond.

Jeugdhulp H10

Dit betreft een uitgebreid en diepgaand gezamenlijk onderzoek van alle rekenkamer(commissie)s van de H10-gemeenten. Er wordt een kwantitatieve data-analyse uitgevoerd op de kosten die zowel door het Servicebureau (voorheen: Inkoopbureau) als de gemeenten worden gemaakt. Daarnaast wordt de kwaliteit van de informatievoorziening aan de gemeenteraden beoordeeld.

Omgevingswet en samenspraak

Door middel van een quickscan wordt onderzocht hoe de implementatie van de Omgevingswet verloopt, wat de rol van de raad is en wat de rol van de stad is.

Subsidies

Er loopt een onderzoek naar het subsidiebeleid, dat uitgevoerd wordt aan de hand van een aantal casussen.

Onderwijs

De focus van dit onderzoek zal komen te liggen op de sturingsmogelijkheden in de onderwijshuisvesting. De rekenkamercommissie zal nog vóór het einde van het jaar een start maken met het onderzoek.

Participatiewet

De rekenkamercommissie verwacht nog vóór het einde van 2020 te kunnen starten met een kleiner onderzoek naar de wijze waarop Zoetermeer vormgeeft aan de wet Banenafpraak en Social Return on Investment.

Smart City

Dit onderwerp wil de rekenkamercommissie terug laten komen in een onderzoek in 2021 naar informatievoorziening (zie hieronder).

In 2021 te starten onderzoeken

In 2021 wil de rekenkamercommissie onderzoek gaan doen naar vier of vijf nieuwe onderwerpen. Daarbij wil de commissie een keuze maken uit de volgende onderwerpen. Voor elk van de genoemde onderwerpen vullen wij bovenstaande matrix in; deze ingevulde matrix vindt u aan het einde van dit jaarplan.

Corona

Een actueel onderzoeksonderwerp, waarvan ook verschillende fracties het belang onderkennen. Een thema dat ook los van de huidige coronacrisis –met het oog op mogelijke toekomstige ontwikkelingen– van belang kan zijn.

Een belangrijke invalshoek is het functioneren van de lokale democratie in crisistijd. Onder meer de rekenkamercommissies van Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg (WVOLLV) en 's-Hertogenbosch doen hier onderzoek naar.

Een andere invalshoek is digitale participatie in tijden van corona. Nu fysieke bijeenkomsten niet meer vanzelfsprekend zijn en in sommige gevallen zelfs onwenselijk, is het cruciaal om als gemeente de verbinding te blijven zoeken. Dit is een grote uitdaging. Hoe pak je het aan? Hoe benut je de mogelijkheden van digitalisering?

Energietransitie

Wat is de rol van de raad in de Regionale Energiestrategie? De RES wordt in regionaal verband opgesteld en de concept-RES is (ter informatie) naar de raden gezonden. De raad kon wensen en bedenkingen uiten die verwerkt worden in de RES 1.0. De vraag is dan of de raad de RES en wat daaromheen moet worden georganiseerd, voldoende scherp op het netvlies heeft en hoe (en wanneer) de raad invloed kan uitoefenen. De raad heeft daar inmiddels een start mee gemaakt: op woensdag 8 juli 2020 heeft de gemeenteraad een digitale inwonersavond over de RES georganiseerd. Hier konden inwoners hun ideeën bespreken met andere inwoners en leden van de gemeenteraad.

Voor de gemeente en haar inwoners manifesteert de energietransitie zich vooral in de gebouwde omgeving. Het gaat dan om wijkplannen en het gemeentelijk beleid die nodig zijn om de energietransitie in de gebouwde omgeving vorm te geven. Hier speelt het organiseren van draagvlak bij uitstek op lokaal niveau. Daarnaast raakt dit aan de Omgevingswet en de kaders die de raad daarin stelt.

Informatievoorziening

Dit onderwerp kan op twee verschillende manieren worden aangevlogen.

Ten eerste is er de informatievoorziening vanuit de gemeenten naar de inwoners. Concreet kan er gekeken worden naar het nieuwe (nog vast te stellen) Afvalbeleid, waarbij

communicatie met inwoners van groot belang is. Ook kan onderzocht worden in hoeverre de gemeentelijke website (en overige informatievoorziening) voldoet aan de richtlijnen voor digitale toegankelijkheid, die per 23 september 2020 verplicht zijn voor websites van overheidsinstanties. Aandacht voor laaggeletterdheid maakt wat de rekenkamercommissie betreft nadrukkelijk onderdeel uit van toegankelijke informatievoorziening.

Ten tweede maakt de gemeente gebruik van allerhande informatie om beleid te kunnen maken. Daar ligt de link met Smart City, een onderwerp dat al enige tijd op de agenda van de rekenkamercommissie staat. In een Smart City kan de kwaliteit van informatievoorziening verbeterd worden doordat digitale toepassingen zowel de gemeente, haar inwoners en bedrijven ondersteunen. Er kan onderzocht worden op welke wijze de gemeente Zoetermeer gebruik maakt van data om gemeentelijk beleid te onderbouwen. Ook kan gekeken worden welke data voor de inwoners beschikbaar zijn en wat inwoners daaraan hebben.

Veilig Thuis

Deze organisatie voor advies en ondersteuning en het melden van huiselijk geweld en kindermishandeling, maakt onderdeel uit van de gemeenschappelijke regeling GGD. De gemeente levert een jaarlijkse financiële bijdrage onder de paraplu van de subsidie aan de GGD. De rekenkamercommissie is benieuwd naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van deze subsidie. Veilig Thuis is spin in een web van onderling met elkaar samenwerkende partners, die gevoelige informatie delen. Hoe werken deze partners samen? Heeft de raad hier voldoende zicht op? De raad is in de praktijk vaak het eerste aanspreekpunt wanneer er onverhoopt een incident plaatsvindt. Hoe kan de raad goed in positie worden gebracht? En in hoeverre is de sturingsmogelijkheid op de GGD Haaglanden, een gemeenschappelijke regeling waarbij de gemeente Den Haag tegelijkertijd opdrachtgever en opdrachtnemer is, behulpzaam of juist belemmerend ten aanzien van Veilig Thuis?

Evaluatie collegeprogramma

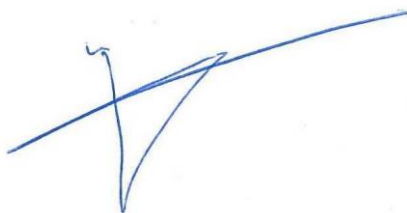
Het huidige college heeft inmiddels ruim de helft van haar termijn er op zitten. Het is dan ook relevant om na te gaan wat er tot nu toe van het collegeprogramma terecht is gekomen. Zeker nu de aandacht vooral op de corona-crisis is gericht.

Aangezien de rekenkamercommissie heeft begrepen dat het college voornemens is zelf een evaluatie te doen, heeft dit onderwerp de status van reserve: eerst zal de evaluatie van het college worden afgewacht.

Doe Mee

In zowel 2019 als 2020 organiseerde de NVRR een Doe Mee onderzoek. Beide keren heeft de rekenkamercommissie hierin geparticipeerd. Het betroffen steeds kleinere onderzoeken die zowel in tijd als middelen weinig investering vereisen, maar desalniettemin nuttige resultaten leverden. Mocht de NVRR ook in 2021 een Doe Mee onderzoek uitvoeren, dan staat de rekenkamercommissie er positief tegenover opnieuw mee te doen.

De voorzitter van de rekenkamercommissie Zoetermeer,

Marko Bos

	Corona	Energietransitie	Informatievoorziening	Veilig Thuis (VT)	Evaluatie Collegeprogramma
Toegevoegde waarde	Kennis opdoen over het functioneren van de lokale democratie en het zoeken van verbinding in tijden van crisis.	De raad handvatten geven in de zoektocht naar de eigen rol in het transitieproces.	Inzichtelijk maken: - in hoeverre communicatie effectief en breed toegankelijk is; - hoe beschikbare data van nut kunnen zijn voor beleid en inwoners.	Handvatten geven aan de raad om haar inzicht in en grip op de gemeenschappelijke regeling te verbeteren.	Inzichtelijk maken in hoeverre de plannen zijn uitgevoerd en wat het effect van de coronacrisis is (geweest) op de uitvoering.
Maatschappelijk belang	De coronapandemie raakt de gehele samenleving.	De energietransitie is voor veel inwoners wellicht nog een 'ver-van-mijn-bed-show', maar heeft wel effect op de gehele samenleving.	Dit onderwerp raakt inwoners: het gaat ofwel om communicatie met inwoners, ofwel om het gebruik van data van/voor inwoners.	VT is bedoeld voor de meest kwetsbare mensen en groepen in de samenleving.	Het collegeprogramma is er ten behoeve van de stad.
Financieel belang	De kosten die samenhangen met de pandemie zijn groot, hoe groot is nog niet te zeggen.	Met de energietransitie zijn op lange termijn hoge kosten gemoeid, die nu nog niet volledig inzichtelijk zijn. Aan de andere kant is het de bedoeling te besparen door het nemen van maatregelen.	Niet groot.	De bijdrage aan VT is voor 2021 vastgesteld op bijna €1,4 miljoen (de helft van de totale bijdrage van de gemeente aan de GR GGD)	Financiën zijn niet primair de insteek.
Mate van risico voor doeltreffendheid en/of doelmatigheid	Niet de primaire insteek, maar waarborgen van goede democratische besluitvorming is ook in tijden van crisis van belang voor doelmatig en doeltreffend beleid	Keuzes werken heel lang door en hebben grote gevolgen (padafhankelijkheid). Daarom wegen doelmatigheid en doeltreffendheid zwaar.	Goed gebruik maken van de beschikbare data kan de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid versterken.	Wanneer de subsidie niet doelmatig en doeltreffend wordt ingezet, of wanneer de inrichting van VT onvoldoende doeltreffend is, heeft dat effect op kwetsbare groepen.	Doelmatig en doeltreffend beleid uitvoeren wekt vertrouwen, zowel bij de politiek, als de inwoners en het ambtelijk apparaat.
Variatie	Democratisch proces; participatie	Fysiek Domein	Participatie/Inclusie; Digitaal	Sociaal Domein	Politieke besluitvorming en uitvoering